

Ústřední knihovnická rada

Poradní orgán ministra kultury

Sídlo: Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1, vít.richter@nkp.cz, tel.603223627

V Praze dne 22. října 2010

Vážený pan
Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
předseda České konference rektorů
rektor
Masarykova univerzita
Žerotínovo nám. 9
601 77 Brno

Věc:
Informační infrastruktura pro VaVaI

Vážený pane předsedo,

dovoluji si Vám v příloze zaslat kopii dopisu předsedovi vlády ČR a Rady pro výzkum, vývoj a inovace panu RNDr. Petru Nečasovi k problému možného výpadku financování elektronických informačních zdrojů (např. databází Web of Knowledge a Scopus) z programu IFOZ. Obracím se na Vás s prosbou, aby Česká konference rektorů podpořila návrh na vznik navazujícího dotačního programu.

S pozdravem

PhDr. Vít Richter
předseda ÚKR

Ústřední knihovnická rada

Poradní orgán ministra kultury

Sídlo: Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1, vit.richter@nkp.cz, tel.603223627

V Praze dne 22. října 2010

Vážený pan
RNDr. Petr Nečas
předseda vlády
předseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády ČR
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

Věc:
Informační infrastruktura pro VaVaI

Vážený pane předsedo,

obracím se na Vás jménem Ústřední knihovnické rady, poradního orgánu ministra kultury, ve věci zásadního významu v oblasti informační infrastruktury VaVaI.

Situace

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které je ústředním orgánem státní správy i pro vědní politiku, výzkum a vývoj, v jejímž rámci zabezpečuje i programy podpory VaVaI, včetně programu podpory informačních zdrojů pro VaVaI, opakovaně vyjádřilo nejistotu o způsobu dalšího financování informační infrastruktury po ukončení v současnosti probíhajícího programu podpory INFOZ (2009 – 2011)¹. Po ukončení tohoto programu, pro který je ročně alokována částka 150 mil. Kč, hrozí dramatické omezení dostupnosti klíčových špičkových světových informačních zdrojů pro oblast výzkumu, vývoje a vzdělávání v ČR. Důležitosti zabezpečení informačních zdrojů pro VaV si je MŠMT velmi dobře vědomo, což projevilo mimo jiné při úspěšné přípravě a realizaci náhradního řešení zajištění těchto zdrojů mezi ukončením programu 1N ke 31.12.2008 a zpožděným zahájením řešení projektů programu INFOZ ve 3. čtvrtletí roku 2009.

V rámci programů podpory informační infrastruktury bylo a do konce roku 2011 dlouhodobě je podpořeno plošné zpřístupnění nákladných mnohooborových citačních databází Web of Science (resp. Web of Knowledge, dále WOS) a Scopus a je umožněno zabezpečení základní struktury vědních oborů klíčovými špičkovými průběžně aktualizovanými informačními

¹ Program INFOZ (Informační zdroje pro výzkum) vyhlásilo MŠMT dne 1. 7. 2009 podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“). INFOZ je následníkem obdobně zaměřených programů podpory informační infrastruktury VaV. Program LB (1998 – 2000), LI (2001 – 2003), 1N (2004 – 2008).

zdroji (jedná se o oblasti STM, tj. Science-Technology-Medicine i HSS, tj. Humanities and Social Sciences) pro veřejné vysoké školy, výzkumné organizace podle Rámce Společenství a odborné a vědecké knihovny, které poskytují služby podle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon).

Výpadek financování výše zmíněných informačních zdrojů by měl za důsledek omezení dostupnosti základních vědeckých informací pro většinu institucí v oblasti VaVaI, protože jen omezený okruh silných institucí by byl schopen výpadek kompenzovat. Tato situace by jistě velmi negativně ovlivnila schopnost sféry VaVaI produkovat kvalitní výsledky, ale měla by bezprostřední vliv i na státní rozpočet. Je totiž vysoce pravděpodobné, že celková částka vynaložená na nákup základních oborových databází by v součtu za území státu ani tak nebyla nižší než cena dosavadní plošné licence v rámci programu INFOZ. Menší počet účastníků konsorcií na zpřístupnění těchto zdrojů neznamená snížení nákladů pro instituci², ale naopak znamená vyšší platbu za každého jednotlivého účastníka i vyšší platbu při celkovém, národním pohledu. Mezinárodní studie uvádějí, že v rámci konsorcia je platba za člena o 25 % nižší, než při individuálně sjednaném přístupu jednotlivou institucí.

Vedle toho v důsledku omezení dostupnosti informačních zdrojů pouze na finančně silné velké instituce lze předpokládat významný výpadek dostupnosti těchto zdrojů na univerzitách a ústavech v regionech, což je v přímém rozporu s deklarovanými cíli prioritní osy 2. operačního programu MŠMT Věda a výzkum pro inovace (tj. vznik a rozvoj kvalitně vybavených pracovišť VaV zaměřených na aplikovaný výzkum, posílení jejich spolupráce s aplikační sférou, tj. podniky, nemocnicemi atp., dle potřeb regionu)

V oblasti zpřístupnění citačních databází WOS a Scopus by výpadek jejich dostupnosti měl zásadní dopad na nově zavedený systém hodnocení VaV, který klade důraz na články v impaktovaných časopisech či v periodikách evidovaných v některé ze světově uznávaných databází.

Protože ztráta podpory financování informační infrastruktury by na jedné straně s největší pravděpodobností **nevedla k žádné úspoře prostředků na úrovni státního rozpočtu**, ale nepochybně by měla **vážné důsledky pro kvalitu a regionální rozvoj oblasti VaVaI**, a vzhledem k tomu, že podporu výzkumu, vývoje a vzdělávání obecně považujeme za nejdůležitější potenciální generátor národního bohatství, dovolujeme si navrhnout opatření, které by poskytlo podklady pro kvalitně informované rozhodnutí o případné podpoře financování informační infrastruktury VaVaI a její podobě.

S ohledem na výše uvedené navrhuje tato opatření:

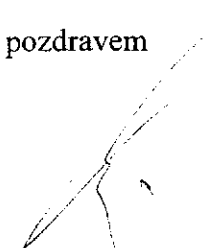
1. Zadat vypracování analýzy dopadů různých modelů financování nákupu základních oborových a citačních zdrojů pro VaVaI a jejich dopadu na státní rozpočet (vzhledem k charakteru příjemců dotace jde v každém případě o čerpání prostředků ze státního rozpočtu,

² Průměrná roční cena za zpřístupnění DB Scopus činí pro 28 institucí (přičemž všechny ústavy AV ČR jsou zde počítány jako jedna instituce) 28 600 tis. Kč, průměrně poskytnutá dotace je 49,96 % této částky, členské instituce hradí 50,04 % ze svých rozpočtů. Situace u přístupu k titulům nakladatelství Elsevier Science (ScienceDirect) je již dnes dramaticky odlišná. Průměrná roční cena za zpřístupnění pro 67 institucí činí 102 000 tis. Kč, dotace je 28,14 % a plných 71,86 % (tj. skoro 73 000 tis. Kč) si hradí členové konsorcia v rámci svých vkladů do projektu. Finanční možnosti členských institucí jsou již dnes naprosto vyčerpány a nelze očekávat možnost jejich dalšího zatěžování prostřednictvím částek nyní pokrytých dotacemi projektů programu INFOZ.

otázkou je pouze forma čerpání státních prostředků a její efektivnost). Analýzu doplnit o mezinárodní srovnání modelů financování v obdobně velkých státech.

2. Na základě analýzy navrhnout koncepci financování nákupu těchto zdrojů zahrnující propočet nákladů pro jednotlivé alternativy a její zapracování do Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR.

S pozdravem

PhDr. Vít Richter
předseda ÚKR